

Dossier Exercicis: El diner i el sistema financer

A World with No Money

Podem viure en un món sense diners?

Aquesta és la pregunta que us plantejo per a aquest tema. Creieu que seria possible un món sense diners? Personalment quan reflexiono sobre aquesta qüestió se m'ocorren unes quantes preguntes més...Tanqueu els ulls i imagineu, per un moment, que el món funcionés sense diners. Què creieu que passaria? Anem a anomenar a aquest món hipotètic World With No Money.

- 1) A continuació escriu 5 preguntes que et facis quan penses en un món sense diners.
- 2) A partir de les preguntes que t'has fet discuteix amb el teu company/a de taula si creus que podríeu viure en un món sense diners¹.
- 3) De tot allò que heu dit, escriviu arguments de perquè sí i perquè no viure en aquest món*.
- 4) Ara imagina que un company/a de classe té uns apunts fantàstics i li'ls vols comprar. El problema és que obres la cartera i tens diners. Què creus que li podries oferir a canvi? T'ho acceptaria?
- 5) Com a repte, durant els propers dies, haurem de tractar de respondre la pregunta inicial del treball. Tanmateix, per poder respondre-ho cal saber en quin punt de partida ens trobem. És a dir, què sabem i què no sabem. Per això en el següent apartat et faig unes preguntes d'avaluació inicial.
  - a. Què són els diners? Dóna una definició.
  - b. Des de quan existeixen els diners?
  - c. Qui creus que va inventar els diners?
  - d. Perquè es van inventar?
- 6) Dinàmica de grup: tens un paper amb 2 notes, una de català i una de matemàtiques. Fes intercanvis amb els teus companys/es de classe i digues: quines notes tenies i amb quines notes t'has quedat? Has fet intercanvis justos? Com t'has sentit?
- 7) Fitxa de lectura². Està dividida en parts. Després de la lectura de cada part responeu a les preguntes.

---

¹ Les qüestions que acabin en asterisc són les que s'han de treballar en grup

² La següent activitat s'ha extret de la Guia Didàctica "Que els teus diners pensin com tu". La Fitxa original (modificada pel professor) prove de l'organització Eualter www.eualter.org

El significat dels diners

“Diners” té el seu origen en la paraula “denarius” que era una moneda de plata utilitzada en l'imperi romà al segle IV a. de C. Denarius es deriva de “dēnī” que en llatí significa “10 vegades” que era el valor que tènia el denarius comparat amb el “as” que era una altra moneda de coure amb la qual s'intercanviaven articles.

Però, per què s'usaven monedes en l'antiguitat i per què va ser necessari inventar els diners?

El diner és una invenció de diferents civilitzacions de l'antiguitat, segons els arqueòlogues s'ha trobat informació en gairebé totes les regions del món on l'ésser humà es va organitzar i es van desenvolupar cultures. De vegades els diners van prendre forma de monedes, però en altres ocasions la manera de representar un valor era amb articles que eren produïts a la zona: petxines, cacau, ivori, productes del camp, sal o metalls.

Al principi l'ésser humà intercanviava els articles que produïa amb una altra persona que tingués un producte que necessités, així, una persona amb gallines canviava 10 ous per un sac de blat de moro o alguns litres de llet per llenya per produir calor a casa, a això se li denomina **barata o bescanvi** i va ser la forma d'intercanvi de béns usada per la humanitat durant molts segles.

Però era necessari crear un mecanisme que facilités el bescanvi, una forma en què les persones poguessin seguir fent els intercanvis en diferents moments i sense necessitat de consumir un producte, que el resultat de l'intercanvi es pogués transportar d'un lloc a un altre i que el valor de l'intercanviat fos reconegut per tothom. Per això es van inventar els diners.

Condicions per a que alguna cosa sigui considerada diners

Per tant podem veure que al llarg de la història diferents objectes han fet la funció de diner. Per a que alguna cosa sigui considerada diner ha de complir les següents condicions:

1. Que sigui acceptada per un grup de gent o comunitat. És a dir tothom reconegui el seu valor. Això s'exemplifica amb que un paper en el qual posa 50€ (un bitllet) tothom accepta que val 50€ i realitza intercanvis per aquest valor.
2. Que sigui divisible, és a dir, que es pugui fer en parts. Si agafem per exemple, un porc senglar com en la imatge d'abans és molt difícil dividir-lo. Per això és important que allò que sigui diner es pugui dividir en petites parts, que a més han de ser equivalents (en pes, en valor,...)

3. Ha de ser durador, és a dir, no podem agafar com a diner productes que es poden fer malbé amb el temps (pomes, peix, ous....)
4. Ha de tenir una oferta limitada. Això significa que no pot haver-hi molt i no pot ser molt fàcil d'aconseguir. Per això no podríem utilitzar sorra per fer els nostres intercanvis.
5. Ha de ser fàcilment transportable. Oi que no us imagineu portar 3 kg d'or per pagar una bicicleta?
6. Ha de tenir un valor més o menys estable.
7. Ha de ser homogènia. No pot ser que sigui diferent (pes diferent, valor diferent,...)

Funcions dels diners

El diner té diverses funcions:

- La primera és que serveix per **a comptar**. És una vara amb que es pot mesurar el valor de les coses. Així ens permet fer comparacions la **comparació** del valor de les coses. (un videojoc 60 euros, un esmorzar 3 euros,...).
- En segon lloc serveix **per als intercanvis** comercials, ja que tothom accepta el seu valor i permet comprar i vendre béns i serveis sense necessitat de recórrer al bescanvi.
- La tercera és que és un **dipòsit de valor**, és a dir, que permet als individus emmagatzemar-lo mantenir una riquesa en el temps.

Història dels Diners

També amb els diners es va resoldre un altre problema que hi havia en les cultures antigues, algunes persones ja no treballaven al camp, ni produïen articles de consum, sinó que es dedicaven a oferir serveis a unes altres persones o al govern: la neteja de les ciutats, la recol·lecció de tributs, els soldats, etc. En l'antiga Roma la sal era utilitzada com a mitjà de pagament per als funcionaris públics, d'aquest mineral extret del mar ve el nom de "**salari**".

A part de la sal també es van utilitzar espècies com el safrà abans de fer ús dels metalls preciosos com **l'or i la plata** que després van servir per fer monedes.

El terme "**moneda**" també ve de l'època dels romans, doncs el metall que s'usava com a diners l'any 45 a. de C. es produïa a un costat del temple de la deessa Juno Moneta.

Quan els diners i les monedes es van fer d'ús comú i en la mesura en què hi havia persones que tenien més diners que altres o que havien d'intercanviar béns amb major valor, va ser necessari resoldre un altre problema: com fer operacions d'articles més valuosos però sense moure grans quantitats de monedes?

Recordant que les monedes i tots els diners tenen un valor simbòlic (és a dir, representen

valors que són acceptats pels membres d'una societat), el següent pas per representar grans quantitats de diners va ser crear un document que representés un valor superior al de les monedes i que la persona que el donava, es comprometia a lliurar aquest valor, d'aquesta manera va néixer el paper moneda.

Amb el temps el paper moneda va ser emès únicament per una nova institució que va ser creada per garantir els intercanvis de béns i protegir el valor d'aquests documents: **la banca**.

El nou document que emet la banca es va anomenar **bitllet** i representava el valor dels diners que un banc tenia dipositats i que protegia.

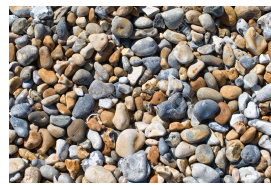
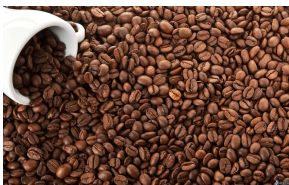
Amb el temps, tant les monedes com els bitllets els emeten únicament els governs dels països, i les quantitats que representen són una part de la riquesa que aquests països posseeixen.

Amb l'arribada de la tecnologia i per facilitar l'intercanvi de béns no només dins de cada país, sinó a tot el món, la representació de valors o diners ha anat canviant. Actualment es poden fer pagaments immediats mitjançant una targeta de crèdit o dèbit o de manera telemàtica, per internet, extraient simbòlicament una part dels diners estalviats en un banc i ingressant-ho en el compte d'una altra persona. De fet amb la instauració de bancs s'han desenvolupat diferents tipus de diner.

El més important, és recordar que els diners i els seus representacions (monedes, bitllets, talons, targetes de crèdit o dèbit) són una referència simbòlica d'una riquesa o d'un valor que li atorguem per facilitar l'intercanvi de béns o serveis que necessitem per viure millor.

PREGUNTES

- 7) Per a què es van inventar els diners?
- 8) Dels següents productes digues, segons les condicions del text, perquè creus que no podria arribar a ser diners. Argumenta quines condicions compleix i quines no. (grans de cafè, pedres de platja, oli i melons)

- 9) Diuen que d'aquí a no res, ens podrem transferir (comprar i vendre) megues d'internet entre els usuaris de telèfons mòbils. Imagina que estàs a final de mes i no et queden megues. Tampoc tens WIFI perquè estàs en un poble de cap de setmana. Un amic/ga t'ofereix traspasar-te 200 megues a canvi d'alguna cosa. Perquè li ho intercanviaries?

- 10) Si no hi haguessin diners amb que realitzaria el vostre grups els intercanvis Hi ha algun producte, material, bé, servei, que creieu que podria servir per facilitar els intercanvis? Doneu 3 raons pel qual creieu que el vostre producte podria substituir als diners.
- 11) Mira el següent vídeo <https://www.youtube.com/watch?v=pwojguNiTs8> i fes **una línia del temps amb imatges amb diferents anys i tipus de diners.**
- 12) Explica amb les teves paraules el procés de creació de diner bancari.
- 13) Com augmentarà la quantitat de diners de l'economia si el coeficient de reserves és del 15% i s'injecten 200 milions d'Euros?
- 14) **Fes un esquema sobre els tipus de diner que coneixes.**
- 15) Quins desavantatges creus que té que el diner i la moneda a Europa estiguin controlats pel Banc Central Europeu i no per cada país?
- 16) Quants diners es crearan a partir d'un dipòsit de 3.000 euros si el coeficient de reserves és del 8%. Si augmentem el coeficient de reserves es crearan més o menys diners?
- 17) Què és el BCE? Com controla l'economia? Quin és el seu objectiu?
- 18) Quines accions pot fer el sector públic i el BCE contra la inflació?
- 19) Observa la següent vinyeta i explica-la.
- Entens el titular? Explica'l.
  - Quin tipus de política monetària està aplicant?
  - Amb quin instrument fa aquesta política?
  - Quines poden ser les conseqüències de augmentar els diners?

